REKENKAMER TILBURG

GEMEENTE TILBURG

Voorblad

Raadsvoorstel rekenkameronderzoek ‘Toegankelijk Tilburg’

Februari 2027

Samenvatting

De Rekenkamer Tilburg heeft onderzoek gedaan naar het beleid van de gemeente Tilburg in relatie tot toegankelijkheid[1] voor mensen met een beperking[2]. Aanleiding hiervoor is de verantwoordelijkheid van gemeenten om, mede vanuit het VN-verdrag Handicap, te werken aan een samenleving waarin iedereen volwaardig kan deelnemen. Het Tilburgse college van burgemeester & wethouders en de Tilburgse gemeenteraad hebben zich de afgelopen jaren dan ook regelmatig met het onderwerp toegankelijkheid voor mensen met een beperking beziggehouden. Bovendien is het onderwerp toegankelijkheid voor mensen met een beperking ook benoemd vanuit fracties vanuit de raad als onderwerpsuggestie voor rekenkameronderzoek.

Het onderzoek heeft als doel inzicht te bieden in de mate waarin de gemeente toegankelijkheid voor mensen met een beperking heeft verankerd in gemeentelijk beleid en uitvoering, in hoeverre de uitvoering leidt tot merkbare verbeteringen en waar verdere verbetering binnen de invloedssfeer van de gemeente mogelijk is.

Uit het onderzoek blijkt dat Tilburg de afgelopen jaren aantoonbare stappen heeft gezet. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking heeft een herkenbare plaats gekregen binnen verschillende beleidsterreinen en vooral op het gebied van fysieke en digitale toegankelijkheid zijn concrete resultaten bereikt. Tegelijkertijd is de stap naar een samenhangende en structureel geborgde aanpak nog niet volledig gezet. Doelen zijn niet altijd concreet en meetbaar, verantwoordelijkheden zijn verspreid en er ontbreekt een gemeentebreed samenhangend beeld van de voortgang en effecten. Ook vraagt met name sociale toegankelijkheid nog om verdere ontwikkeling.

Op basis van deze bevindingen heeft de Rekenkamer conclusies getrokken en zes aanbevelingen geformuleerd voor de gemeenteraad van Tilburg (vanaf nu: raad) en het college van burgemeester en wethouders (vanaf nu: college). Deze zijn gericht op het stellen van duidelijke en meetbare kaders, het versterken van de samenhang en structurele borging, verdere ontwikkeling van sociale toegankelijkheid en het systematisch monitoren en verantwoorden van resultaten en ervaringen van inwoners.

Met dit raadsvoorstel wordt voorgesteld de zes aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek over te nemen.

[1] Toegankelijkheid kent drie typen: fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid. Fysieke toegankelijkheid gaat over de toegang, bruikbaarheid en veiligheid van gebouwen en faciliteiten. Digitale toegankelijkheid gaat over online informatie en diensten, zoals een website of applicatie, die beschikbaar en bruikbaar zijn voor iedereen. Sociale toegankelijkheid gaat over taal, bejegening (houding) en bewustwording van hoe we op een gelijkwaardige manier met elkaar omgaan.

[2] Het kan gaan om een lichamelijke, verstandelijke, cognitieve, communicatieve, meervoudige beperking of mentale kwetsbaarheid.

Ontwerpbesluit

1) De aanbevelingen 1 t/m 6 uit het rekenkameronderzoek ‘Toegankelijk Tilburg’ over te nemen.

Aan de gemeenteraad van Tilburg

Aanbeveling 1: Stel duidelijke kaders voor toegankelijkheid vast

Verzoek het college om toegankelijkheid te vertalen naar een samenhangend geheel van concrete en meetbare doelstellingen op het gebied van fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid en dit ter vaststelling aan de raad voor te leggen. Op dit moment zijn de ambities rondom toegankelijkheid duidelijk aanwezig, maar ontbreken vaak concrete doelen en resultaten waarop gestuurd en gecontroleerd kan worden. Hierdoor is het lastig vast te stellen in hoeverre beleidsdoelen daadwerkelijk zijn bereikt. Met een samenhangend geheel van concrete en meetbare doelstellingen, gekoppeld aan een beperkt aantal heldere indicatoren en duidelijke afspraken over welke resultaten wanneer moeten worden bereikt, kan inzicht worden geboden in de voortgang. Ook kunnen dan resultaten beter worden vergeleken in de tijd. Bovendien kan de raad dan zijn kaderstellende en controlerende rol beter invullen. Een beperkt aantal gekozen indicatoren voorkomt tegelijkertijd een onnodige verantwoordingslast en zorgt voor focus op maatschappelijke effecten voor mensen met een beperking of kwetsbaarheid.

Aanbeveling 2: Vraag om integrale verantwoording over toegankelijkheid

De raad ontvangt momenteel informatie over toegankelijkheid via verschillende rapportages, projecten en beleidsvelden. Hierdoor ontbreekt een integraal overzicht van de totale voortgang. Vraag het college periodiek een integrale toegankelijkheidsrapportage aan de raad aan te bieden, waarin de ontwikkeling van fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid in samenhang wordt weergegeven. Deze rapportage kan inzicht geven in resultaten, knelpunten, investeringen en ervaringen van maatschappelijke organisaties en mensen met een beperking of kwetsbaarheid. Hierdoor ontstaat een beter totaalbeeld van de maatschappelijke effecten van het beleid en kan de raad beter sturen op prioriteiten en verbeteringen. Gebruik daarbij het VN-verdrag Handicap als inhoudelijk referentiekader en breng niet alleen activiteiten en prestaties, maar ook resterende knelpunten, opvolging van signalen en de ervaren toegankelijkheid voor verschillende groepen mensen met een beperking of kwetsbaarheid in beeld.

Aan het college van burgemeesters & wethouders

Aanbeveling 3: Stel een integrale uitvoeringsagenda op en borg toegankelijkheid in de reguliere werkprocessen

Vertaal het gemeentelijke kader als bedoeld in aanbeveling 1 in een uitvoeringsagenda met concrete maatregelen, eigenaren, mijlpalen, termijnen en benodigde middelen. Neem daarnaast vaste toegankelijkheidstoetsen op in reguliere processen, waaronder inkoop, ontwerp en bouw, vergunningverlening, beheer, communicatie, digitale dienstverlening en beleidsevaluatie. Toegankelijkheid moet daarmee een vast onderdeel worden van het gemeentelijk handelen en niet afhankelijk blijven van afzonderlijke projecten of medewerkers.

Aanbeveling 4: Versterk de sociale toegankelijkheid

Besteed in het voornoemde gemeentelijke kader en in de uitvoeringsagenda specifieke aandacht aan de uitwerking en afbakening van sociale toegankelijkheid en vertaal deze in concrete doelen en toetsbare criteria. Besteed daarbij aandacht aan begrijpelijke informatie, toegankelijke procedures, passende bejegening, voorspelbare dienstverlening en persoonlijke ondersteuning waar dat nodig is. Stem communicatie en dienstverlening af op verschillende doelgroepen en toets deze bij mensen met een verstandelijke, cognitieve, communicatieve beperking of mentale kwetsbaarheid.

Aanbeveling 5: Organiseer structurele ervaringsmetingen en monitoring

Meet periodiek wat inwoners met verschillende beperkingen en kwetsbaarheden daadwerkelijk merken van het toegankelijkheidsbeleid. Betrek ervaringsdeskundigen niet alleen achteraf, maar ook bij ontwerp,

uitvoering en evaluatie. Laat belangrijke voorzieningen, gebouwen, digitale toepassingen en gemeentelijke processen daarnaast monitoren en toetsen. Leg vast wie dat doet, welke normen worden gebruikt, wanneer de toetsing plaatsvindt en hoe de bevindingen worden opgevolgd en worden verwerkt in de p&c-cyclus.

Aanbeveling 6: Verantwoord jaarlijks integraal via de planning- en controlcyclus

Rapporteer jaarlijks aan de raad over de uitvoering en resultaten van het toegankelijkheidsbeleid. Neem daarin ten minste op:

- de voortgang op de vastgestelde doelen;
- de uitgevoerde maatregelen;
- de ervaringen van inwoners met een beperking of kwetsbaarheid;
- de resultaten van de monitoring en toetsing;
- de resterende knelpunten;
- de inzet van middelen;
- de benodigde vervolgacties.

Sluit hiervoor aan bij de reguliere p&c-cyclus, zodat geen afzonderlijke verantwoordingsstructuur ontstaat.

Portefeuillehouder: Mevr. Kostermans, dhr. Celik en dhr. Van Asten. Ontwerpbesluit ingebracht door de Rekenkamer Tilburg: Hayke Veldman (voorzitter Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-44856877.

Raadsvoorstel rekenkameronderzoek ‘Toegankelijk Tilburg’

Februari 2027

Aanleiding

Ongeveer twee miljoen Nederlanders leven met een beperking. Zij zouden, net als ieder ander, volledig en volwaardig moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat Nederland in 2016 ratificeerde, verplicht overheden om te werken aan een toegankelijke samenleving. Gemeenten hebben daarbij een verantwoordelijkheid op uiteenlopende terreinen, zoals wonen, onderwijs, werk, zorg, mobiliteit, informatievoorziening, openbare ruimte en dienstverlening.

Tien jaar na de ratificatie blijkt dat mensen met een beperking nog steeds belemmeringen ervaren. Onderzoek van het College voor de Rechten van de Mens uit 2026 laat zien dat mensen met een beperking zich niet altijd in staat voelen volledig mee te doen, onder meer op het gebied van zorg, onderwijs, werk en sociale activiteiten. Ook de toegankelijkheid van informatie en digitale dienstverlening blijft een aandachtspunt.

De gemeente Tilburg onderschrijft het belang van toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Het Tilburgse college van burgemeester & wethouders en de Tilburgse gemeenteraad hebben zich de afgelopen jaren dan ook regelmatig met het onderwerp toegankelijkheid voor mensen met een beperking beziggehouden. Bovendien is het onderwerp toegankelijkheid voor mensen met een beperking ook benoemd vanuit fracties vanuit de raad als onderwerpsuggestie voor rekenkameronderzoek. Voor de Rekenkamer Tilburg was dit aanleiding om te onderzoeken in hoeverre het gemeentelijk beleid en de uitvoering zijn gericht op het realiseren en borgen van toegankelijkheid voor mensen met een beperking, in welke mate dit tot merkbare verbeteringen leidt en waar verdere verbetering mogelijk is.

Op basis van de bevindingen heeft de Rekenkamer conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd die zijn gericht op het versterken van de samenhang, sturing en structurele borging van toegankelijkheid voor mensen met een beperking binnen de gemeente.

Beoogd effect

Met het overnemen van de aanbevelingen wordt beoogd de toegankelijkheid van de gemeente Tilburg voor mensen met een beperking structureel te verbeteren en te borgen. Dit betekent dat fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid meer in samenhang worden georganiseerd en aangestuurd, dat doelen en verantwoordelijkheden duidelijker worden vastgelegd en dat de voortgang en maatschappelijke effecten systematisch worden gemonitord. Hierdoor kan de raad zijn kaderstellende en controlerende rol beter invullen en kan het college sturen op merkbare verbeteringen voor inwoners.

Voorstel

De aanbevelingen 1 t/m 6 uit het rekenkameronderzoek ‘Toegankelijk Tilburg’ over te nemen.

Argumenten

1) De conclusies uit het rekenkameronderzoek geven aanleiding om de gemeentelijke sturing en borging van toegankelijkheid voor mensen met een beperking of kwetsbaarheid verder te versterken. De aanbevelingen bieden hiervoor concrete aangrijpingspunten voor zowel de raad als het college. De aanbevelingen aan de raad zijn gericht op het stellen van duidelijke kaders en het versterken van de integrale verantwoording. De aanbevelingen aan het college richten zich op de vertaling daarvan naar uitvoering, borging in reguliere werkprocessen, versterking van sociale toegankelijkheid, monitoring en jaarlijkse verantwoording.

Kanttekeningen en gewogen alternatieven

N.v.t.

Niet beïnvloedbare risico's

N.v.t.

Kosten en dekking

N.v.t.

Uitvoering

De RKT licht haar rapport graag toe tijdens een informatiebijeenkomst voor de raad. Mogelijk zal dit door de agendacommissie worden georganiseerd op 11, 18 of 25 januari 2027, waarna het raadsvoorstel aan de orde kan worden gesteld tijdens de raadsvergadering van 1 februari 2027.

Participatie

N.v.t.

Communicatie

De Rekenkamer Tilburg maakt haar onderzoeksrapport openbaar via: www.rekenkamertilburg.nl.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

Rekenkameronderzoek 'Toegankelijk Tilburg'

Ter inzage gelegde stukken

N.v.t.

Ondertekening

De Rekenkamer Tilburg

de secretaris van de Rekenkamer Tilburg,	de voorzitter van de Rekenkamer Tilburg,
Deborah van Gestel-Mulders	Hayke Veldman

Portefeuillehouder: Mevr. Kostermans, dhr. Celik en dhr. Van Asten. Ontwerpbesluit ingebracht door de Rekenkamer Tilburg: Hayke Veldman (voorzitter Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-44856877.

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Tilburg;

- gezien het voorstel van de Rekenkamer Tilburg;
- gelet op de bestuurlijke nota rekenkameronderzoek ‘Toegankelijk Tilburg’;
- gelet op de bestuurlijke reactie van het college van burgemeester & wethouders;

Besluit

1. De aanbevelingen 1 t/m 6 uit het rekenkameronderzoek ‘Toegankelijk Tilburg’ over te nemen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 februari 2027.

de griffier, de voorzitter

Portefeuillehouder: Mevr. Kostermans, dhr. Celik en dhr. Van Asten. Ontwerpbesluit ingebracht door de Rekenkamer Tilburg: Hayke Veldman (voorzitter Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-44856877.